

Sygn. akt VII U 534/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 września 2022 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 8 września 2022 roku w W.

sprawy P. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek

na skutek odwołania P. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 14 marca 2022 roku, znak: (...)

1. oddala odwołanie;

2. zasądza od P. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. kwotę 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

sędzia Agnieszka Stachurska

UZASADNIENIE

P. K. w dniu 26 kwietnia 2022r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 14 marca 2022r., znak: (...), zaskarżając ją w całości. W uzasadnieniu odwołania podniósł, że informacja o zakończeniu postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez organ rentowy nigdy do niego nie dotarła, co uniemożliwiło mu odniesienie się do niej. Dalej wskazał, że nie dopuszcza takiej ewentualności, że nie odpisałby na wezwanie do uzupełnienia wyjaśnień w sprawie nieopłacania należności wobec ZUS, a poza podkreślił, że z dniem (...) stycznia 2022r. z powodu pandemii COVID-19 był zmuszony zamknąć działalność gospodarczą, co spowodowało jego dramatyczną sytuację finansową, uniemożliwiającą spłatę zadłużenia w stosunku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Informował organ rentowy o swojej trudnej sytuacji finansowej. W trakcie trwania pandemii złożył do organu rentowego wnioski o rozłożenie na raty należności, ale pomimo złożonej deklaracji nadal nie jest w stanie spłacać zadłużenia, co spowodowało naliczenie odsetek. Ubezpieczony zaznaczył również, że nie posiada oszczędności i zatrudnienia. Firma, którą prowadził zaciągnęła w banku zobowiązanie na kwotę 800.000 zł, dlatego też zwrócił się do organu rentowego o przyznanie pomocy de minimis. Organ rentowy, pomimo wielokrotnych wniosków, odmawia jej przyznania. Ubezpieczony wniósł zatem o zmianę decyzji i przyznanie mu pomocy de minimis (odwołanie z dnia 15 kwietnia 2022r., k. 3-4 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie sporządzonej w dniu 18 maja 2022r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania i o zasądzenie od ubezpieczonego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swe stanowisko, organ rentowy wskazał, że zadłużenie wynikające z zaskarżonej decyzji wynosi łącznie 2.573,71 zł. Ubezpieczony w odwołaniu nie zakwestionował istnienia zadłużenia, ani też jego wysokości. Podniósł jedynie okoliczność braku doręczenia zawiadomień o wszczęciu i zakończeniu postępowania, podczas gdy w aktach organu rentowego znajdują się kopie pism wraz z potwierdzeniami ich odbioru. Zawiadomienie o wszczęciu postępowania z 8 stycznia 2021r. i zawiadomienie o zakończeniu postępowania z dnia 30 kwietnia 2021r. zostały wysłane na adres ul. (...) (...)-(...) W.. Na zwrotnym potwierdzeniu odbioru widnieje podpis A. K. (1), jako upoważnionego pracownika biura wirtualnego, które miało zawartą umowę cywilno-prawną z płatnikiem składek. Z kolei w odniesieniu do wniosku o umorzenie zadłużenia organ rentowy wskazał, że w Wydziale Realizacji Dochodów trwa odrębne postępowanie dotyczące złożonego wniosku (odpowiedź na odwołanie z dnia 18 maja 2022r., k. 6 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

P. K., prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) o nr NIP (...) i REGON (...) z siedzibą przy ul. (...) lok. (...) w W., od dnia 3 listopada 2015r. był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych. Z dniem (...) stycznia 2022r. zaprzestał wykonywania działalności gospodarczej i dokonał wykreślenia wpisu z rejestru CEiDG (okoliczność bezsporna).

Składki na ubezpieczenia społeczne za okres od stycznia 2020r. do października 2020r., ubezpieczenie zdrowotne za okres od lutego 2020r. do października 2020r. oraz na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od listopada 2019r. do grudnia 2019r. nie zostały przez P. K. zapłacone (okoliczność bezsporna).

Pismem z 8 stycznia 2021r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. zawiadomił P. K. o wszczęciu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za ww. okresy podlegania ubezpieczeniom społecznym. Pismo w dniu 13 stycznia 2021r. zostało przesłane na adres ul. (...) lok. (...), (...)-(...) W. i odebrane przez P. Ł. – upoważnionego pracownika Biura Wirtualnego, z którym płatnik miał zawartą umowę cywilnoprawną (zawiadomienie z 8 stycznia 2021r.; potwierdzenie odbioru – nienumerowane karty akt ZUS).

Następnie pismem z 30 kwietnia 2021r. organ rentowy zawiadomił ubezpieczonego o zakończeniu postępowania dowodowego, zakreślając termin 7 dni na wypowiedzenie się. Pismo w dniu 6 maja 2021r. zostało wysłane na adres ul. (...) lok. (...), (...)-(...) W. i odebrane przez A. K. (2) – upoważnionego pracownika (...) sp. z o.o., z którym płatnik miał zawartą umowę cywilnoprawną (zawiadomienie z 30 kwietnia 2021r.; potwierdzenie odbioru – nienumerowane karty akt ZUS).

W dniu 14 marca 2022r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał decyzję znak: (...), w której stwierdził, że P. K. jest dłużnikiem ZUS z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Społecznych. Zadłużenie z należnymi odsetkami na dzień wydania decyzji wynosiło łącznie 2.572,71 zł, w tym z tytułu:

- 1) składek na ubezpieczenia społeczne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 2020-01 do 2020-10 w kwocie 1.157,19 zł i odsetek – 148,00 zł;
- 2) składek na ubezpieczenie zdrowotne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 2020-02 do 2020-10 w kwocie 1.051,05 zł i odsetek – 141,00 zł;
- 3) składek na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 2019-11 do 2019-12 w kwocie 75,47 zł i odsetek – 0,00 zł (decyzja ZUS z 14 marca 2022r. – nienumerowane karty akt ZUS).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dokumentów, których żadna ze stron nie kwestionowała, a Sąd z urzędu nie znalazł podstaw do tego, aby odmówić im wiarygodności i mocy dowodowej.

Ponadto Sąd jako bezsporne przyjął, że ubezpieczony za okresy, kiedy dokonał zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych nie uiścił należnych składek. Na taką okoliczność wskazał Zakład w decyzji i w odpowiedzi na odwołanie, a ubezpieczony tego nie kwestionował ani nie przedstawił jakichkolwiek dowodów, by za okres wskazany w zaskarżonej decyzji dokonał zapłaty składek.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Rozpoznanie sprawy w analizowanym przypadku nastąpiło na posiedzeniu niejawnym. Taką możliwość daje art. 148¹ § 1 k.p.c. (Dz. U. z 2021r., poz. 11), który przewiduje, że sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. W przedmiotowej sprawie żadna ze stron nie wniosowała o przeprowadzenie rozprawy, jak również o przesłuchanie świadków i stron. Wobec tego Sąd, mając na uwadze ww. okoliczność, jak również brak możliwości przeprowadzenia przez Sąd z urzędu dowodów wymagających wyznaczenia rozprawy, ocenił, że jej przeprowadzenie nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy i wydanie rozstrzygnięcia na posiedzeniu niejawnym. O takim sposobie załatwienia sprawy Sąd wcześniej uprzedził strony, powołując się dodatkowo na art. 15 zzs¹ ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020r., poz. 1842) i udzielając stronom tygodniowego terminu na złożenie pism procesowych prezentujących ich stanowiska w sprawie (k. 21-22 a.s.).

Przechodząc do rozważań dotyczących zasadności odwołania, tytułem wstępu należy wskazać, że zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998r. (tekst jedn. Dz. U. z 2022r. poz. 1009 – dalej jako ustawa systemowa lub u.s.u.s.) obowiązkowo ubezpieczeniem emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność. Na mocy art. 13 pkt 4 u.s.u.s., osoby prowadzące działalność gospodarczą podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o działalności gospodarczej. W świetle art. 16 ust. 4 i art. 17 ust. 3 u.s.u.s. osoby prowadzące działalność pozarolniczą (gospodarczą) finansują w całości, z własnych środków, a także sami obliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe.

O wskazanym wyżej obowiązku mowa jest także w art. 46 ust. 1 u.s.u.s., zgodnie z którym płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Nadto, stosownie do treści art. 47 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc, nie później niż:

- 1) do 10 dnia następnego miesiąca - dla osób fizycznych opłacających składkę wyłącznie za siebie;
- 2) do 5 dnia następnego miesiąca - dla jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych;
- 3) do 15 dnia następnego miesiąca - dla pozostałych płatników.

Od nieopłaconych w terminie składek, w myśl art. 23 ust. 1 u.s.u.s. należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997r. - Ordynacja podatkowa, z wyłączeniem art. 56a. Z kolei zgodnie z art. 32 ustawy systemowej do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności

osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Nie ma przy tym również wątpliwości, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest władny egzekwować wspomniany wyżej obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia oraz stwierdzać zarówno istnienie i wysokość zobowiązania z tego tytułu. O kompetencjach organu rentowego w tym zakresie wprost stanowi art. 83 ust. 1 ustawy systemowej.

Analizując rozpatrywaną sprawę, Sąd Okręgowy miał na względzie, że ubezpieczony nie kwestionował, że jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą powinien opłacać składki. Nie wskazywał również, by zapłaty składek dokonał oraz by należności, które ZUS wskazał były błędnie wyliczone. Wobec tego Sąd przyjął za prawidłowe rozstrzygnięcie organu rentowego w przedmiocie stwierdzenia wysokości zadłużenia z tytułu składek.

Zagadnieniem, które w związku ze stanowiskiem ubezpieczonego, jest w sprawie kluczowe, jest kwestia umorzenia zadłużenia oraz udzielenia pomocy de minimis przez organ rentowy, bowiem formułując roszczenia ubezpieczony wniósł o udzielenie mu pomocy de minimis, której odmówił mu organ rentowy. Z kolei organ rentowy wskazał w odpowiedzi na odwołanie, że w Wydziale Realizacji Dochodów trwa odrębne postępowanie dotyczące złożonego wniosku o umorzenie zadłużenia.

Wobec powyższego jeżeli chodzi o wniosek ubezpieczonego o udzielenie mu pomocy de minimis, to Sąd nie rozpoznawał go i nie odniósł się do niego merytorycznie, ponieważ w orzecznictwie (zob. uzasadnienie uchwały SN z dnia 9 maja 2007r., I UZP 1/07, OSNPUSiSP 2007, nr 21-22, poz. 323; wyrok SN z dnia 20 maja 2004r., II UK 395/03, OSNPUSiSP 2005, nr 3, poz. 43 i wyrok SA w Lublinie z dnia 22 maja 2013r., III AUa 346/13, LEX nr 1315695) i piśmiennictwie (zob. M. Cholewa-Klimek, *Postępowanie sądowe w sprawach...*, s. 176; M. Gajda-Durlik, *Postępowanie w sprawach z zakresu...*, s. 372) utrwalony jest pogląd, że sądowe postępowanie odwoławcze ma charakter kontrolny, co oznacza, że jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem, w aspekcie formalnym i materialnym, decyzji organu rentowego z uwzględnieniem stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili wydawania rozstrzygnięcia zaskarżonego odwołaniem (zob. też wyrok SN z dnia 20 maja 2004r., II UK 395/03, OSNPUSiSP 2005, nr 3, poz. 43 i wyrok SN z dnia 3 grudnia 1998r., II UKN 341/98, OSNAPIUS 2000, nr 2, poz. 72). Zakres i przedmiot rozpoznania sądowego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznacza przedmiot decyzji organu rentowego i żądanie zgłoszone w odwołaniu wniesionym do sądu (zob. tezę 4 wyroku SN z dnia 7 kwietnia 2011r., I UK 357/10, LEX nr 863946; tezę 1 wyroku SN z dnia 1 września 2010r., III UK 15/10, LEX nr 667499; wyrok SN z dnia 9 kwietnia 2008r., II UK 267/07, LEX nr 469168 oraz tezę 2 postanowienia SN z dnia 26 stycznia 2012r., I UK 310/11, LEX nr 1215418; postanowienie SN z dnia 22 lutego 2012r., II UK 275/11, LEX nr 1215286), zatem sąd, rozpoznając odwołanie od decyzji organu rentowego, rozstrzyga o zasadności odwołania w granicach wyznaczonych zakresem samego odwołania oraz treścią zaskarżonej decyzji (zob. wyrok SN z dnia 9 września 2010r., II UK 84/10, LEX nr 661518 i wyrok SN z dnia 23 kwietnia 2010r., II UK 309/09, LEX nr 604210). Ostatecznie więc to treść decyzji wyznacza maksymalne granice rozpoznania sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych (zob. uchwałę SN z dnia 11 lutego 2014r., I UZP 4/13, LEX nr 1433767). Sąd nie może wyjść poza te granice (mogłoby to bowiem naruszać zakaz wyrokowania obok czy ponad żądanie), dlatego ubezpieczony nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował (zob. wyrok SN z dnia 18 lutego 2010r., III UK 75/09, OSNPUSiSP 2011, nr 15-16, poz. 215).

Podobnie wskazał Sąd Apelacyjny w Szczecinie w postanowieniu z dnia 22 października 2012r. wskazując, że Sąd nie działa w zastępstwie organu rentowego, w związku z czym nie ustala ab initio prawa do świadczeń i choć samodzielnie oraz we własnym zakresie rozstrzyga wszelkie kwestie związane z prawem lub wysokością świadczenia objętego decyzją, to jego rozstrzygnięcie odnosi się do zaskarżonej decyzji (art. 477 § 2, art. 477¹⁴ § 2 i art. 477^{14a} k.p.c.). Przeniesienie sprawy na drogę sądową przez wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego ogranicza się do okoliczności uwzględnionych w decyzji, a między stronami spornych; poza tymi okolicznościami spór sądowy nie może zaistnieć (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 22 października 2012r., III AUz 98/12). Postępowanie sądowe ma bowiem charakter kontrolny w stosunku do decyzji organu rentowego (art. 477⁹ k.p.c.). Oznacza to,

że o roszczeniu w pierwszej kolejności powinien orzekać i o nim rozstrzygać pozwany organ rentowy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 22 maja 2013r., III AUa 346/13).

Sąd Okręgowy podziela stanowisko wyrażone w powołanych orzeczeniach. W przedmiotowej sprawie skutkuje ono niemożnością orzeczenia o udzieleniu pomocy de minimis, bądź umorzeniu zadłużenia, ponieważ sprawa w tym przedmiocie toczy się już przed organem rentowym, wobec tego konieczne jest, aby to organ rentowy najpierw wydał decyzję w tym przedmiocie, którą Sąd będzie mógł skontrolować.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji. Sąd przyjął, że w rozpatrywanej sprawie zarówno wysokość zaległości z tytułu należności składkowych, jak i podstawa ich naliczenia, została udowodniona przez organ rentowy (art. 34 ustawy systemowej) i nie została przez P. K. skutecznie podważona. Ubezpieczony nie zakwestionował ustalonej i przyjętej przez ZUS wysokości zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek, jak również nie zaprzeczył, by takie zaległości po jego stronie faktycznie wystąpiły. Odwołanie podlegało więc oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 99 k.p.c. w zw. art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zasądając od ubezpieczonego – jako strony przegrywającej – na rzecz organu rentowego kwotę, która została ustalona na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018r. poz. 265) oraz przy uwzględnieniu okoliczności, że przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek. W takiej sytuacji koszty zastępstwa procesowego powinny zostać ustalone według stawek liczonych od wartości przedmiotu sporu (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2019r., III UZP 9/19), a ta objęła należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne wraz z odsetkami, które stanowią łącznie 2.572,00 zł (art. 126¹ § 3 k.p.c.). W tej sytuacji zasądzeniu od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego podlegała kwota 900 zł, o jakiej mowa w § 2 pkt 3 ww. rozporządzenia.

sędzia Agnieszka Stachurska